

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Tábor 29.4.2013
čj. SRS 024308/2013

Oblastní odbor SRS
Purkyňova 2533
390 02, Tábor

Zpráva č. 5 oblastního odboru TÁBOR o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 22.4.–28.4.2013

1. Počasí

Minulý týden bylo převážně jasno až polojasno a slunečno, beze srážek. Nejteplejší den byl pátek 26.4., kdy teploty dosáhly "letních" 25-27 °C, ranní teploty se pohybovaly kolem 9-15 °C. V neděli se začalo ochlazovat, denní teploty klesly na cca 10-15 °C.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Všechny rostliny zareagovaly na oteplení a delší dobu slunečního svitu bujným růstem a výrazným posunem ve vývoji. U řepky ozimé převažuje apikální dominance na úkor větvení, proto někteří zemědělci přistoupili k použití růstových regulátorů. Většina porostů řepky ozimé byla již po druhé insekticidně ošetřena. Vlivem vyšších teplot byl zaznamenán nálet blýskáčka řepkového na všech pozorovacích bodech. Dají se předpokládat vyšší výskyty i ostatních hmyzích škůdců. Obilniny většinou ukončily odnožování a posouvají se do fáze sloupkování. V ozimých obilninách probíhá aplikace regulátorů růstu a přihnojování. Dokončuje se setí jařin a začíná sázení raných brambor. V sadech se provádějí postřiky proti živočišným škůdcům a strupovitosti.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 29-30 BBCH)

Porosty pšenic se nacházejí v růstové fázi od deváté viditelné odnože až po začátek sloupkování: hlavní odnož i vedlejší odnože se zřetelně napřimují a počínají se prodlužovat, klas vzdálen od odnožovacího uzlu min. 1 cm.

První slabý výskyt **padlí pšenice (*Blumeria graminis* f. *sp. tritici*)** na listech byl pozorován v okrese Třebíč (Kuroslepy, 25.4.).

Zjišťování výskytu **padlí pšenice** se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu padlí pšenice (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě.

Signalizujeme zahájení ošetření proti padlí pšenice u pozemků při 10% a vyšším napadení rostlin, obvykle v růstové fázi 25 - 32. Pozdější zásahy jsou zpravidla kombinací proti komplexu listových chorob. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Slabý výskyt pyknid **septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** na listech byl zjištěn v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 24.4., Velký Ratmírov, 26.4.), Tábor (Březnice u Bechyně, 26.4., Záhostice, 26.4.). Infekce se zatím vyskytuje především na starých fyziologicky odumírajících listech.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 a 37 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. V RF 51 se ve vzorku střídavě odebere 3. a 4. list shora. Ošetření se doporučuje od 12 až 50 % listů s výskytem pyknid.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 51 (metání). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

První výskyt **stéblolamu pšenice (*Oculimacula yallundae*)** na listových pochvách byl zaznamenán v okrese České Budějovice (Čejkovice u Hluboké nad Vltavou, 23.4.), Jindřichův Hradec (Velký Ratmírov, 26.4.), Tábor (Březnice u Bechyně, 26.4., Záhostice, 26.4.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Rostlina se vyryje i s kořeny, z každé rostliny se vybere jedna odnož a hodnotí se poškození bazální části, především zahnědlé skvrny v místě přechodu mezi nadzemní a podzemní částí.

Ochrana: vyhnout se zbytečně časnému setí ozimů. Podporou rozkladu posklizňových zbytků se omezuje zdroj infekce. Při aplikaci chemické ochrany je výhodnější použít kombinace fungicidů, které mají účinnost i na listové choroby. Aplikaci je nutno provést v růstové fázi 30 až 32 BBCH (tj. počátek sloupkování až fáze 2. kolénka) při napadení 15 až 25 % hlavních odnoží, nebo když více než 15 % rostlin vykazuje příznaky napadení pod 1. sloupnutou pochvou. Aplikací růstových regulátorů je možno redukovat ztráty, které by vznikly případným polehnutím.

První výskyt **lemované stébelné skvrnitosti pšenice (*Rhizoctonia cerealis*)** byl zaznamenán v okrese České Budějovice (Čejkovice u Hluboké nad Vltavou, 23.4.).

Sledování a ochrana viz stéblolam pšenice.

První výskyt **obecné krčkové a kořenové hniloby pšenice (*Giberella* spp.)** na bázi rostlin byl zaznamenán v okrese České Budějovice (Čejkovice u Hluboké nad Vltavou, 23.4.), Jindřichův Hradec (Řípec, 24.4., Rosička u Deštné, 25.4., Velký Ratmírov, 26.4.).

Sledování a ochrana viz stéblolam pšenice.

První výskyt dospělců a požerků **kohoutků (*Oulema* spp.)** byl zjištěn v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 24.4.), Třebíč (Březník, 25.4., Kuroslepy, 25.4.).

První výskyt vajíček kohoutků byl zjištěn v okrese Jindřichův Hradec (Rosička u Deštné, 25.4.).

Pozorování vajíček a larev se provádí ve fázi 32-37 BBCH. Pokud je vylihých larev méně než 50%, pozorování se opakuje po týdnu do doby, než se zjistí 50% vylihých larev. Pozorování se provádí pomocí 100 smyků v porostu (na 10 míst 10 smyků).

Přímá ochrana spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smýkáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vylihých více jak 50 % larev.

JEČMEN OZIMÝ (RF 29–31 BBCH)

Porosty ozimých ječmenů se pohybují od fáze deváté viditelné odnože do fáze prvního kolénka.

První slabý výskyt **stéblolamu ječmene (*Oculimacula yallundae*)** na listových pochvách pozorován v okrese Tábor (Hodonice u Bechyně, 26.4., Pořín, 26.4.), Jindřichův Hradec (Jindřichův Hradec, 26.4.), Písek (Boudy, 23.4.) a České Budějovice (Jaronice, 23.4.).

Sledování a ochrana viz stéblolam pšenice.

První slabý výskyt **lemované stébelné skvrnitosti (*Rhizoctonia cerealis*)** na listových pochvách pozorován v okrese České Budějovice (Jaronice, 23.4.).

Sledování a ochrana viz stéblolam pšenice.

Slabý výskyt **obecné krčkové a kořenové hniloby (*Giberella spp.*)** na pochvách listů byl zaznamenán v okrese Jindřichův Hradec (Pleše, 26.4., Světce, 25.4., Řípec, 24.4.), Písek (Boudy, 23.4.) a České Budějovice (Jaronice, 23.4.).

Sledování a ochrana viz stéblolam pšenice.

Padlí ječmene (*Blumeria graminis*) výskyt na listových čepelích a pochvách ve slabé intenzitě byl zaznamenán v okrese Jihlava (Velký Beranov, 23.4.).

Zjišťování výskytu padlí ječmene se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu padlí pšenice (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě.

Ošetřují se porosty při indexu napadení vyšším než 10 %. Obvykle od růstové fáze 30 BBCH.

Střední výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** na odnožích pozorován v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 26.4.). Slabý výskyt této choroby pozorován rovněž v okrese Jindřichův Hradec (Jindřichův Hradec, 26.4., Světce, 25.4.).

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu.

Zahájení ošetření proti spále ječmene se provádí u pozemků při 5% a vyšším napadení rostlin, zpravidla od růstové fáze 37. Pozdější zásahy jsou zpravidla kombinací proti komplexu listových chorob. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Střední výskyt **sít'ovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** na listech pozorován v okrese Prachatice (Prachatice, 25.4.) a Pelhřimov (Pelhřimov, 25.4.).

Zjišťování výskytu sít'ovité skvrnitosti ječmene se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu (sít'ované hnědé skvrny na listech) na listové čepeli a pochvě.

Zahájení ošetření proti sít'ovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene se provádí u pozemků při 5% a vyšším napadení rostlin, od růstové fáze 30. Pozdější zásahy jsou zpravidla kombinací proti komplexu listových chorob. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

První slabý výskyt vajíček **kohoutků (*Oulema spp.*)** pozorován v okrese Tábor (Hodonice u Bechyně, 26.4.) a v okrese Jindřichův Hradec (Světce, 25.4., Řípec, 24.4.).

Sledování a ochrana viz kohoutci na pšenici.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (30-52 BBCH)

Porosty řepky jsou ve fázi prodlužovacího růstu až po fázi, kdy hlavní květenství je volné, stejné výše jako horní listy.

Fomové černání stonků řepky (*Leptosphaeria maculans*) slabé výskyty byly zaznamenány v okrese Třebíč (Kuroslepy, 25.4.).

Pozorování fomového černání stonku řepky se provádí při průchodu porostem v RF 15-26 na listech dvaceti rostlin (na deseti místech vždy na 2 za sebou rostoucích rostlinách). Z každé rostliny se hodnotí 2 listy, přednostně se vybírají listy s příznaky napadení. Práh škodlivosti je 5-25 % listů.

Preventivní ochrana spočívá v nákupu zdravého osiva, minimálně 3letý osevní postup. Ochranu vzcházejících rostlin zajistí moření osiva. Fungicidní postřik je možné provést ve dvou termínech. Optimálním je podzimní ošetření ve fázi 14-18 BBCH (4. až 6. pravý list). Časně jarní ošetření může snížit celkové napadení a zpomalit průběh infekce, ale nezničí již infekce, které vznikly na podzim.

Slabé výskyty **blýskáčka řepkového (*Meligethes aeneus*)** byly zaznamenány v okresech: Strakonice (Katovice, 23.4.), Pelhřimov (Humpolec, 23.4., Bácovice, 25.4., Horní Cerekev, 26.4.), České Budějovice (Čejkovice u Hluboké nad Vltavou, 23.4.), Prachovice (Prachovice, 23.4.), Tábor (Chlebov, 24.4., Dolní Hořice, 26.4., Bechyňská Smoleč, 26.4.), Jindřichův Hradec (Řípec, 24.4., Světlá, 25.4., Děbolín, 26.4.), Písek (Lučkovice, 25.4.), Třebíč (Kuroslepy, 25.4.).

Hodnotí se vrcholová květenství 50 rostlin (na deseti místech vždy 5 sousedících rostlin) na obvodu porostu. Hodnocení letové aktivity a prvních náletů se provádí pomocí alespoň jedné žluté misky na porost (asi od konce února nebo počátku března), která je umístěna asi 5 m od okraje pole.

Cílená chemická ochrana by měla plynule navázat na jarní ošetření v období prvního výskytu zelených pupat. Často stačí ošetření pouze okrajů porostu. Práh škodlivosti v růstové fázi, kdy jsou pupata uzavřená, jsou 1 až 2 brouci na rostlinu.

Výskyt dospělců **dřepčíka olejového (*Psylliodes chrysocephala*)** v Mörickeho miskách byl zjištěn v okrese Pelhřimov (Bácovice, 23.4.).

Silný výskyt **krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*)** v Mörickeho miskách byl zjištěn v okrese České Budějovice (Čejkovice u Hluboké nad Vltavou, 23.4.), slabé výskyty byly pozorovány v těchto okresech: Strakonice (Katovice, 23.4.), Pelhřimov (Humpolec, 23.4., Bácovice, 25.4.), Jindřichův Hradec (Řípec, 24.4.), Třebíč (Březník, 25.4.).

Slabé výskyty **krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus quadridens*)** v Mörickeho miskách byly zjištěny v okresech: Pelhřimov (Horní Cerekev, 22.4., Humpolec, 23.4., Bácovice, 25.4.), Strakonice (Katovice, 23.4.), Jindřichův Hradec (Děbolín, 23.4.), Třebíč (Kuroslepy, 25.4.), Tábor (Chlebov, 26.4., Dolní Hořice, 26.4., Bechyňská Smoleč, 26.4.).

Zjišťování výskytu brouků v Mörickeho miskách se provádí 2 x týdně ve 2 miskách nebo na 2 žlutých lepových deskách od dosažení maximální teploty 6 °C do zjištění maxima náletu brouků. Mörickeho misky nebo žluté lepové desky se umístí na 2 protilehlé strany vybraného porostu, nejméně 10 m od jeho okraje směrem do porostu. Mörickeho misky se naplní do ¾ vodou. Aby se snížilo povrchové napětí vody, kápne se do každé misky saponátový přípravek a při jarních mrazících se přidá lžíce kuchyňské soli, aby voda nezamrzala. Množství brouků se kontroluje tak, že se obsah misky přelije přes husté síto a brouci se po usušení určí a spočítají.

OŠETŘENÍ se provádí ihned po zjištění, že průměrný výskyt brouků krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*) přesáhl 3 ks na 1 misku a 1 den, u krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus palidactylus*) přesáhl 5 ks na 1 misku a 1 den.

Střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byl pozorován v okrese Písek (Lučkovice, 25.4.). Pokračují aplikace rodenticidu v okrese Jihlava na k.ú. Jersín, Meziříčko, Janovice, Záborná, Nadějov, Dobronín, Nové Dvory, Brzkov, Polná, Věžnička, Ždírec na Moravě.

Pozorování hrabošů se provádí v porostech o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace. Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha, a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10x.

PÍCNINY

TOLICE VOJTĚŠKA (RF 25 BBCH)

Porosty jsou ve fázi prodlužovacího růstu lodyh, listová růžice vytvořena.

První slabý výskyt požerků **listopasů (*Sitona spp.*)** pozorován v okrese Třebíč (Hrotovice, 25.4.).

TRAVNÍ POROST (RF 19-29 BBCH)

Porosty se pohybují ve fázích od 9 nebo více pravých listů, listových párů až po více odnoží viditelných.

Střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** pozorován v okrese Jihlava (Pístov u Jihlavy, 25.4.), slabý výskyt tohoto škůdce pozorován v okrese Třebíč (Pyšel, 22.4.).

Způsob pozorování a indikace ochrany proti hraboši polnímu viz pšenice ozimá

OVOCNÉ DŘEVINY

Peckoviny

JABLOŇ (RF 54 BBCH)

U jabloní převažuje fáze, kdy zelené špičky listů vyrůstají asi 10 mm nad nad šupiny pupenů, oddělení prvních listů (stadium myší ouško).

Slabý výskyt **květopasa jabloňového (*Anthonomus pomorum*)** pozorován v okrese Prachatice (Krtely, 25.4.), Tábor (Měšice u Tábora, 26.4.).

Za oblastní odbor zpracovali: Ing. Pavla Fialová a Lukáš Čech